

"Πολύχρωμος Αριστοφάνης στην κάτω Αθήνα"

Φωτό: Βικτώρια Άλεξ

Ενώ η Επίδαυρος προβάρει για το καλοκαίρι αττικές τραγωδίες και κωμωδίες, έτοιμη να χτίσει ή να γκρεμίσει καριέρες και να μπερδέψει κοινό και κριτικούς, στην κάτω απ' την Ομόνοια Αθήνα ανέβηκε προχτές μια υπερκωμωδία με το έμφυχο υλικό της σύγχρονης τραγωδίας. Της τραγωδίας της μετανάστευσης και της προσφυγιάς. Παιδάκια μεταναστών και προσφύγων, μαζί και με τα λίγα πα ελληνάκια του κέντρου, έπαιξαν στο σχολείο τους Πλούτο, Αχαρνής και Όρνιθες, τρία σε ένα.

Το 51ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών βρίσκεται στην οδό Ακομινάτου 40, λίγο πιο κάτω από την πλατεία Βάθης. Είναι ένα συνηθισμένο θλιβερό σχολείο. Κοντεύει 7 το απόγεμα. Απ' έξω είναι μαζεμένος κόσμος, που κρατάει σακούλες σούπερ μάρκετ, σαν κι εμένα. Το «εισιτήριο» της παράστασης είναι μακαρόνια, ρύζι, λάδι, γάλα κι ό,τι άλλο δε χαλάει. Προσπαθώ μάταια να πιάσω κουβέντα με δυο – τρεις γονείς, που ζητάνε διερμηνεία απ' τα παιδιά τους. Στις 7 ανοίγει η εξώπορτα και μπαίνουμε στο χώρο εκδηλώσεων του σχολείου. Αποδειχνεται μικρός για να χωρέσει τόσους θεατές, μα όλοι βολούμαστε – άλλοι όρθιοι, άλλοι καθιστοί.

Η παράσταση αρχίζει και η σκηνή γεμίζει αμέτρητες γλυκιές φατσούλες, άσπρες, μαύρες, κίτρινες, όλες κόκκινες απ' την έξαψη και τον ενθουσιασμό. Ακολουθεί ένα πανδαμόνιο! Τρεις κωμωδίες του Αριστοφάνη, διασκευασμένες σχεδόν σε μουζικαλ. Πολύ τραγούδι, πολύ χορός, πολλή κίνηση. Η Μαρία Σκούπα, που διδάσκει θεατρική αγωγή στο σχολείο, έκανε τη διασκευή και τη σκηνοθεσία του *Αριστοφάνη Junior*. Η μουσική είναι του Νίκου Χατζηλευθερίου, μα ανάμεσα στα τόσα τραγούδια βρήκε τη θέση του και το απολαυστικό «Πιφ πώς βρωμάει» του Λάκη Καραλή, για πολλά χρόνια στενού συνεργάτη της Σκούπα. Τα πρωτάκια και τα δευτεράκια παίζουν *Πλούτο* («Δεν περνάς κυρά Πενία, δεν περνάς, περνάς!»), τα τριτάκια *Αχαρνής* και τα τεταρτάκια *Όρνιθες*. Από μισή ώρα το κάθε έργο, δεν προλαβαίνεις στιγμή να βαρεθείς.

Για μένα είναι μεγάλη συγκίνηση ν' ακούω τα μεταναστάκια και τα προσφυγάκια να μιλάνε για τη φτώχεια, τον πόλεμο και τα όνειρα για έναν καλύτερο κόσμο. Αν δε μιλήσουν αυτά, ποιος να μιλήσει; Και τι να πει; Στα λόγια τους προσπαθώ να μαντέψω και τις προσωπικές, οικογενειακές τους ιστορίες. Άραγε, αυτά πώς νιώθουν στη νέα τους γλώσσα; Πιάνουν τ' αριστοφανικά μηνύματα; Τα αισθάνονται; Ας ρωτήσω τη Μαρία Σκούπα, που τα ξέρει καλύτερα:

«Το σχολείο αυτό έχει παιδιά προσφύγων, μεταναστών κι ελάχιστα ελληνάκια. Όταν λέω προσφύγων, εννοώ προσφύγων που έχουν πνιγεί στην βάρκα, που μένουν σε άσυλα, που μόλις έχουν έρθει στην Ελλάδα, ή που έχουν μείνει – ξέρω γω – ένα χρόνο εδώ, κι έχουν ξαναφοιτήσει τα παιδιά τους στο σχολείο. Έχει και παιδιά μεταναστών πρώτης γενιάς, που δεν έχουν φοιτήσει σε ελληνικό σχολείο και δεν ξέρουν καλά ελληνικά. Τα παιδιά είναι από 27 χώρες. Πολλά μεγαλώνουν χωρίς πατέρα. Οι πατεράδες τους είναι στο εξωτερικό, παράνομοι. Ενός παιδιού ο πατέρας είναι Κούρδος αντάρτης και προχτές σκοτώθηκε ο θείος του. Κι έκλαιγε το παιδί. Του άλλου είναι στη φυλακή. Και πάει λέγοντας.

Όταν στις αρχές του χρόνου πρωτοήρθα σ' αυτό το σχολείο, μου ήρθε να βάλω τα κλάματα. Ήρθα ως αναπληρώτρια του ΕΣΠΑ, και μάλιστα φέτος διδάσκω θεατρική αγωγή σε τρία σχολεία, για να συμπληρώσω ωράριο. Και στα τρία κάνω την ίδια παράσταση. Αυτό εδώ είναι το σχολείο της καρδιάς μου γιατί με δυσκόλεψε περισσότερο. Με δυσκόλεψε επειδή τα παιδιά ήταν τελείως άσχετα από θέατρο και τελείως άσχετα με την ελληνική γλώσσα. Δεν καταλαβαίνανε ελληνικά, δε μπορούσαν να διαβάσουν ελληνικά. Ό,τι κάναμε τους το μάθα εγώ. Δε διαβάσαμε κείμενο. Δυσκολεύονταν στην κατανόηση, και στην άρθρωση καμιά φορά. Ήταν πάρα πολύ δύσκολο. Πάνω που μαθαίνανε τα λόγια τους, τα ξεχνούσανε. Δουλέψαμε πάρα πολύ. Έπρεπε

να τα πείσω να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση, ότι έχουν αξία. Να τα πείσω ότι αυτό που κάνουν είναι πάρα πολύ σοβαρό. Να τα πείσω με ασκήσεις, με παιχνίδια, να το αγαπήσουν. Με βοήθησε πολύ κι η μουσική. Ξεκινήσαμε με τα χορικά. Παιδιά που δε μιλάνε ελληνικά, μάθαν τα τραγούδια! Με το που μάθαν τα τραγούδια, αμέσως κινητοποιήθηκαν κι άρχισαν να προσέχουν λίγο περισσότερο, ώστε με την επανάληψη να μάθουν και την πρόζα, και το λόγο.

Έτσι λοιπόν απέκτησαν μεγάλη επαφή με τη γλώσσα, χωρίς να το καταλάβουν. Υπάρχουν παιδιά που δεν ξέρουν τίποτα άλλο, παρά μόνο τα λόγια του έργου. Και τις λέξεις «καλημέρα», «τουαλέτα», «κυρία», «διάλειμμα». Καταλαβαίνεις πόσο ήρωες είναι και οι δάσκαλοι του σχολείου, κι ο διευθυντής, που έχει βρει τις ισορροπίες. Παρά τις δυσκολίες και τα προβλήματα, νιώθεις πως είσαι στο πιο χαρούμενο σχολείο! Δεν έχει καθόλου μιζέρια. Ενώ σε άλλα σχολεία με μεταναστάκια, προσφυγάκια, ρομά, υπάρχει πολλή μιζέρια. Είναι σχεδόν γκέτο. Τα κρατάνε τα παιδιά πολύ κάτω. Πολύ στο τίποτα. Δεν έχουν κανένα όραμα. «Αυτά τα βλαμμένα δε μπορούν να μάθουνε.» Αυτή είναι η άποψη. Εδώ είναι η προσωπικότητα του διευθυντή που έχει κινητοποιήσει και τους δασκάλους.

Τα παιδιά μέσω του θεάτρου έχουν γίνει πολύ καλύτερα και στο μαθησιακό κομμάτι. Μάθανε να μαθαίνουν. Έχουν λύσει κάποια προβλήματά τους αυτοεκτίμησης, άρθρωσης του λόγου, συνεργασίας. Πρέπει να δεις πώς συνεργάζονται! Σε άλλο σχολείο, για παράδειγμα, όταν τους λέω να κάνουν έναν κύκλο, τσακώνονται μεταξύ τους, ποιος θα πει στον άλλον πώς να τον κάνει. Εδώ, να δεις πώς αυτοοργανώνονται και πώς το ένα βοηθάει το άλλο!

Έχω ζήσει απίστευτες στιγμές αγάπης και ενθουσιασμού. Άκου περιστατικό: Ένα κοριτσάκι που παίζει στους Αχαρνές είναι μουσουλμανάκι και κάνει ραμαζάνι. Γι' αυτό δεν το στέλνουν σχολείο, να μη βλέπει τα άλλα παιδιά να τρώνε κι αυτό να ζηλεύει. Και το κοριτσάκι ήρθε την ώρα που είχαμε μάθημα, έκατσε στην πρόβα και έφυγε. Ήρθε μόνο για να παίξει θέατρο!»

Ο ενθουσιασμός της όμως κοπάζει και το πρόσωπό της παίρνει ν' αγριεύει όταν η κουβέντα πάει στο εκπαιδευτικό σύστημα και στο Υπουργείο Παιδείας.

«Πέρυσι ξαφνικά κόπηκε η θεατρική αγωγή στην Πέμπτη και στην Έκτη Δημοτικού, ενώ στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο δεν υπάρχει καθόλου. Υπάρχει μια νοοτροπία του τύπου «στο σχολείο κάνουμε θεατρικό παιχνίδι». Τους έχει μείνει αυτός ο όρος από τον Κουρεντζή, που τον εισήγαγε και που είναι εντελώς λάθος. Είναι σα να λέμε τη γυμναστική γυμναστικό παιχνίδι, τη μουσική μουσικό παιχνίδι, τα μαθηματικά μαθηματικό παιχνίδι κ.ο.κ. Μα το θέατρο είναι παιχνίδι από μόνο του. Παίζω θέατρο, λέμε.

Θεωρώ απαράδεκτο το ότι κόπηκε το μάθημα. Στην προεφηβεία και στην εφηβεία, που τα παιδιά θα βρίσκανε διέξοδο στη συνασθηματική τους έκφραση και στη δημιουργικότητά τους, το σχολείο τους κόβει τα φτερά. Και το πιο επικίνδυνο είναι ότι σύμφωνα με περσινή εγκύκλιο του Υπουργείου, το μάθημα της θεατρικής αγωγής έχουν τη δυνατότητα να το διδάσκουν οι δάσκαλοι! Τα περισσότερα σχολεία της Α' Αθήνας δεν έχουν θεατρολόγο. Κάνουν οι δάσκαλοι το μάθημα, για να συμπληρώσουν το ωράριό τους και ή παραδίδουν στα παιδιά άλλα μαθήματα, Ιστορία, Μαθηματικά, ή τους μαθαίνουν λάθος πράγματα. Τους μαθαίνουν απαγγελία, ορθοφωνία, μια καλλιέργεια του λόγου. Καταστρέφουν τα παιδιά. Μα δε φταίνει οι άνθρωποι. Δεν ξέρουν. Καλύτερα να μην το κάνουν καθόλου!

Τα παιδιά της Πέμπτης και της Έκτης με παρακαλάνε. Λένε: «Κυρία, εμείς γιατί να μην κάνουμε θέατρο;». Θεωρούν πως τώρα που μεγαλώσανε έχουν περισσότερες δυνατότητες. Γι' αυτό κι εγώ τα παίρνω στην ομάδα μου στο Παγκράτι. Σε ένα σχολείο εκεί, που δεν έχει θεατρολόγο, μ' έπιασε ο σύλλογος γονέων και μου ζήτησε να φτιάξω μια ομάδα με παιδιά και εφήβους. Σ' αυτή την ομάδα έρχονται και παιδιά από το σχολείο της πλατείας Βάθης, μαθητές της Πέμπτης και της Έκτης, έρχονται και παιδιά από άλλα σχολεία της Αθήνας που τους κόψανε το θέατρο.»

Έχει βραδιάσει πια. Περπατάω την Ακομινάτου προς την πλατεία Καραϊσκάκη με μπερδεμένες σκέψεις. Απ' τη μια το κακό σχολείο, απ' την άλλη οι λίγοι φωτισμένοι δάσκαλοι. Απ' τη μια, σα γελοίο Δυτικό, με συνάρπασε ο εξωτισμός της αποφινής παράστασης. Απ' την άλλη, χαιρόμαι που τα ελληνικά κερδίζουν ομιλητές, και ντρέπομαι λίγο γι' αυτή την περηφάνια. Για ένα μόνο είμαι σίγουρος: οι φατσούλες αυτές που είδα απόψε γλυκαίνουν την Αθήνα.

Του Χαρίλαου Τρουβά (ΑΣΣΟΔΥΟ, 11.6.2017)